

ПРАВА НА ВОЛЮ

№7 (268)
2010

Праваабарончы бюллетэнь

"Зламаць не атрымалася..."

14 красавіка Франака Вячорку камісавалі пастановай галоўнага медычнага цэнтра Мінабароны. Медыкі выявілі ў Вячоркі камбінаваную загану сэрца. З гэтым дыягназам юнак ня толькі не прыдатны да службы, але і ўвогуле павінен быць выключаны з вайсковага ўліку.

"Гэта мая перамога! Я 15 месяцаў дабіваўся гэтага звалынення. Я даказаў урэшце рэшт, што мой прызыў у армію быў незаконным. Спрабавалі мянэ зламаць, цкавалі, пагражалі. Нічога не атрымалася, я застаўся самім сабой" – кажа Ф. Вячорка.

Франак падкрэсліў, што ў заключным дыягнозе лекары напісалі, нібы хвароба наўбытая ў войску – каб ужо былы жаўнер ня мог судзіцца за незаконны прызыў. Аднак Ф. Вячорка з гэтым катэгарычна ня згодны і зьбіраецца зьвярнуцца ў суд.

"Буду патрабаваць прыцягнення да адказнасці лекараў, якія фальсіфіковалі дыягнозы, і прызыўной камісіі, якая мянэ забірала. Таксама буду патрабаваць кампенсацыі, маральнай і па стане здароўя, ад вайскоўцаў, а таксама ад медыкаў, якія не прынялі меру па стане майго здароўя раней і камісавалі мянэ толькі праз 15 месяцаў. Ну і ўрэшце, буду падаваць у суд на журналісту Беларускага тэлебачання і "Белорускай военной газеты", якія неаднаразова мянэ зьневажалі...", – паведаміў Ф. Вячорка.

Будучы вайскоўцам, Франак Вячорка стварыў ініцыятывную групу па зборы подпісаў па вылучэннне кандыдатам у дэпутаты райсовету, зарэгістраваў яе. Група

сабрала неабходную колькасць подпісаў выбарцаў у Станцыйнай выбарчай акрузе № 25, і раённая камісія зарэгістравала палітпрызывніка кандыдатам у дэпутаты ў Мазырскім райсовете. Апошнія дні Франак сустракаўся з гараджанамі, распаўсюджваў улёткі ў суправаджэнні то прапаршчыка, то лайтэнанта, то зампаліта маёра Ігнаціка. Сваю выбарчу кампанію былы палітхунер зьбіраеца працягваць: "Я давяду выбарчую кампанію да канца. Адчуваю, што гэта важна. Гэта – непасрэдная праца з людзьмі, яна натхненая. Гэта больш важна, чымосьці кабінетная праца ў Менску", – заяўіў Ф. Вячорка.

15 красавіка Франак Вячорка, кандыдат у дэпутаты Мазырскага райсовету зладзіў сустрэчу з выбарцамі. Ён адмыслова прыехаў з Менску назад у Мазыр, каб давесці выбарчу кампанію да канца.

"Залы ў доме культуры "40 гадоў Кастрычніка" нам не дали, – паведаміў спадар Вячорка. – Мы ўстанавілі гукавыя калонкі на вуліцы і правялі сустрэчу на пляцоўцы перад ДК. Непасрэдна на пляцоўцы выбарцаў было няшмат, але многія бачылі і слухалі нас прости з балконаў сваіх дамоў".

У сустрэчы ўзялі ўдзел кандыдат ў дэпутаты абласнога савету, сябра БНФ Уладзімір Целяпун і давераная асона Ф. Вячоркі, член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Іван Нікітчанка.

З групай падтрымкі Франак Вячорка застаўся ў Мазыре надалей праводзіці перадвыбарчу агітацыйную кампанію.

Алесь Бяляцкі
зноў абраны
віц-
прэзідэнтам
FIDH

3 6 па 8 красавіка ў Ерэване праходзіў 37-ы кангрэс Міжнароднага Форуму па Правах Чалавека FIDH (The International Federation for Human Rights). Для ўдзелу ў форуме ў Арменію прыбылі 300 дэлегатаў з розных краін свету, у ліку якіх былі і беларускія праваабаронцы Алесь Бяляцкі і Валянцін Стэфановіч.

Падчас кангрэсу кіраўнік Праваабарончага цэнтра "Вясна" Алесь Бяляцкі ў выніку таемнага галасавання быў ужо ў другі раз абраны віц-прэзідэнтам Міжнароднай федэрациі правоў чалавека.

А. Бяляцкі выказаў меркаваныне, што гэта пасада для яго ганаровая і можа мець толькі станоўчы ўплыў на далейшую дзеянасць: "Безумоўна, новае абраныне падкрэслівае павагу сусветнай праваабарончай супольнасці да той ахвярнай працы беларускіх праваабаронцаў у неспрыяльных умовах. Гэта і высокі давер. Дзякуючы федэрациі, дзеянасць праваабаронцаў у рэгіёне быўлых постсавецкіх краін у апошнія гады актыўізавалася, і мы надалей будзем разъвіваць у сваіх краінах і каардынаваць гэту дзеянасць паміж сабой, выкарыстоўваючы лепшыя вопыты, які ў нас ёсьць. Гэтае абраныне дапаможа развязцю праваабарончага руху ў Беларусі і выступае пэўным гарантам у нашай дзеянасці ў сёньняшніх складаных умовах, калі мы ня маем рэгістрацыі. Свае паўнамоцтвы я буду максімальна выкарыстоўваць на прасоўваныне дэмакратыі, правоў чалавека ў Беларусі, а таксама дапамагаць тымі магчымасцямі, якімі валодае федэрация, праваабарончым арганізацыям у іншых постсавецкіх краінах".

Праваабарончыя матэрыялы
можна таксама прачытаць
на сайтах: www.spring96.org;
www.charter97.org; www.baj.ru

Неадкладна ўвесці мараторый

Рэакцыя міжнароднай праваабарончай супольнасьці на выкананьне новых съмяротных прысадаў у Беларусі

сп. Аляксандру Лукашэнку
Прэзідэнту Рэспублікі Беларусь
сп. Сяргею Сідорскаму
Прэм'ер-міністру Рэспублікі
Беларусь

Ваша Высокасць,
Розныя вартыя даверу крыніцы, уключаючы Праваабарончы Цэнтр "Вясна", Amnesty International, Раду Еўропы і яе Парламенцкую Асамблею, Еўрапейскі Парламент і Парламенцкую Асамблею Арганізацыі па Бяспечы і Супрацоўніцтву ў Еўропе, паведамляюць, што прыкладна 18 сакавіка 2010 былі выкананыя съмяротныя прысады ў дачыненні спсл. Андрэя Жука і Васіля Юзэпчука. Мы асуджаем гэтых пакаранын.

Справы Андрэя Жука і Васіля Юзэпчука мелі разглядацца Камітэтам па правах чалавека, які запрасіў часовых мераў абароны (правіла 92 Працэдурных Правілаў Камітета па правах чалавека, прынятых 22 верасня 2005). 30 сакавіка 2010 Камітэт выпусліў прес-рэліз, у якім выказваецца "занепакоенасць і абурэннне ў сувязі з верагодным выкананнем съмяротных прысадаў у дачыненні дзяяў гэтых асобаў, а таксама заклапочанасць адсутнасцю добрасумленнага супрацоўніцтва краіны-ўдзельніцы з Камітетам у ягонай працы па індывідуальных зваротах, дасланных у адпаведнасці з Факультатыўным пратаколам да Пакта."

Камітэт па правах чалавека абмеркаваў чакаючыя разгляду справы Андрэя Жука (справа 1910/2009) і Васіля Юзэпчука (справа 1906/2009) на грамадзкай сустэрэчы. Падчас сваёй 98-й сесіі.

Паводле Факультатыўнага Пратаколу да Міжнароднага Пакту Грамадзянскіх і Палітычных Правоў, Камітэт па правах чалавека мае паўнамоцтвы прыміць і разглядаць звароты ад асобаў, што знаходзяцца пад юрысдыкцыяй краінаў-ўдзельніцай Пакту, якія сьцвярджаюць, што сталі ахвярамі парушэння любога з правоў, выкладзеных у Пакце. 30 верасня 1992 Рэспубліка Беларусь ратыфікаўала Факультатыўны пратакол, прызнаўшы такім чынам кампетэнцыю Камітету па правах чалавека разглядаць скаргі паводле Факультатыўнага пратаколу. У параграфе 19 Агульнага Каментарапа 33, апублікованага 5 лістапада 2008, Камітэт па правах чалавека ясна заяўляе, што "невыкананье ... часовых забесьпячальных мераў несумышчальнае з абавязкамі добра сумленна выконваць працэдуру індывідуальных зваротаў, за снаваную на Факультатыўным пратаколе."

Прыступіўшы да выканання съмяротных прысадаў у дачыненні да Андрэя Жука і Васіля Юзэпчука, справы якіх чакалі разгляду ў Камітэце па правах чалавека, Рэспубліка Беларусь парушыла свае абавязкі паводле Пакту і Факультатыўнага пратаколу да яго, а менавіта – абавязак Дзяржавы паважаць часовыя або забесьпячальныя меры абароны, запытваемыя Камітэтам па правах чалавека.

Мы ўстрывожаныя пастаянным парушэннем Рэспублікай Беларусь сваіх абавязкаў паводле Міжнароднага Пакту аб Грамадзянскіх і Палітычных Правах, а таксама пастаяннай адсутнасцю выканання рэкамендацый, якія прымаюцца Камітэтам па правах чалавека. Мы заклікаем вас, спадар Прэзідэнт, і ўрад Рэспублікі Беларусь, разглядаць зверхнасць права як прынцып, паводле якога павінна адпраўляцца крымінальнае правасуддзяство – і, адпаведна, цалкам выконваць рэкамендацыі Камітету па правах чалавека.

Мы таксама заклікаем вас, спадар Прэзідэнт, і ўрад Рэспублікі Беларусь,

парусь, неадкладна ўвесці мараторый на выкарыстаньне съмяротнага пакарання ў адпаведнасці з Рэзалюцыяй 63/168, прынятай 18 снежня 2008.

Урэшце, мы заклікаем беларускія ўлады пакласці канец перасыледу праваабаронцаў, уключаючы тых, якія вядуць актыўную дзеянасць на нацыянальным узроўні на карысць увядзення мараторыю на съмяротнае пакаранне. Зусім нядаўна, 23 сакавіка 2010, некаторыя сябры Праваабарончага Цэнтра "Вясна" (Алесь Бяляцкі, Валянцін Стэфановіч і Ірына Тоўсыцкі) былі арыштаваны пад час акцыі пратесту супраць выкарыстання съмяротнага пакарання і выканання прысадаў у дачыненні Андрэя Жука і Васіля Юзэпчука. 25 сакавіка 2010 Грамадзянская Праваабаронцы, Нарвескі хельсінскі камітэт, Фундацыя Дамоў Правоў Чалавека і Беларускі Дом Правоў Чалавека ў выгнанні ў Вільнюсе, з'явіліся да вас з пісмовым заклікам пакласці канец такому віду перасыледу. Мы паўтараем гэты заклік і тут.

Шчыра вашыя,

Дом Правоў Чалавека ў Осле (ад імя наступных НДА):

- Фундацыя Дамоў Правоў Чалавека, Нарвеская Хельсінская Фундацыя – Нарвескі Тыбецкі Камітэт; Беларускі Дом Правоў Чалавека ў выгнанні ў Вільнюсе; Дом Правоў Чалавека ў Лондане (ад імя наступных НДА):

– Індэкс цензуры;

– Міжнародны ПЭН-цэнтр;

Дом Правоў Чалавека ў Польшчы (ад імя наступных НДА):

- Хельсінская Фундацыя па Правах Чалавека, Варшава, Польша, – Хельсінскі камітэт у Польшчы, Варшава,

– Аб'яднанне Маладых Журналістаў POLIS, Варшава, Польша;

– Група супраць съмяротнага пакарання HORIZON, Варшава, Польша; Расійскі Даஸьледніцкі Цэнтр па Правах Чалавека (ад імя наступных НДА):

- Незалежнае Псіхіяtryчнае Аб'яднанне Pacil;
- Маскоўскі Цэнтр за Пенітэцыярную Эфарму;

– Маскоўская Хельсінская Група – Права Дзіцяці;

– Міжнародная Адсутнасць Гвалту;

– Фундацыя Сацыяльнае Парнёрства;

– Саюз Камітетаў Салдацкіх Маці Pacii;

Дом Правоў Чалавека ў Сараеве (ад імя наступных НДА):

– Аб'яднанне Грамадзянак "Рэнесанс",

– Хельсінскі камітэт па Правах Чалавека ў Босніі і Герцагавіне, – Рэгіянальны Каардынатор Моладзевых Групоў Хельсінскага камітetu па Правах Чалавека ў Заходніх Балканах,

– Сербская Грамадзкая Рада, – Рух за Роўнасць, – Рада Сараеўскага Кантона,

– Цэнтр Жанчыны і Грамадзтва;

Дом Правоў Чалавека ў Скоп'e (ад імя наступных НДА):

– Аб'яднанне Эзмакратычных Ініцыятываў (АДІ),

– Першая Дзіцячая Амбасада ў Свеце – "Megjashi";

– Хельсінскі камітэт па Правах Чалавека ў Рэспубліцы Македонія,

– Македонскае Аб'яднанне Правоў Жанчын, – Цэнтр Прытулку;

– Polio Plus, – Рух Супраць Інваліднасці;

– Дом Правоў Чалавека ў Баку;

– Армянскае Хельсінскіе Аб'яднанье;

– Праваабарончы Цэнтр (Грузія);

Цэнтр па Грамадзянскіх і Палітычных Правах, Швейцарыя;

Грамадзянская Беларусь, Чэшская Рэспубліка;

Грамадзянская Праваабаронцы, Швецыя;

Аб'яднаны Цэнтр Ініцыятываў для Беларусі, Літвы;

Фундацыя Rafto, Нарвегія;

Hurinet, Уганда

Скандалны "пракол" магілёўскай вертыкалі

Тое, што вынікі выбараў у Беларусі загадзя ўзгодненыя і вядомыя вызначанаму колу ўладных асобаў – гаворыцца ня першы год. Тое, што падрыхтоўка выбараў у нас завершана яшчэ да пачатку выбарчай кампаніі – таксама не сакрэт. Але тое, каб пра эта афіцыйна паведамлялася – такое сустэрлесла ўпершыню.

Пачнём з пачатку. 28 сьнежня 2009 году на афіцыйным сайце Магілёўскага аблвыканкаму зявілася інфармацыя "У вобласці ўтвораны 58 выбарчых акругаў па выбарах дэпутатаў Магілёўскага абласнога Савету дэпутатаў 26 скліканья" (<http://region.mogilev.by/ru/node/9180>). У інфармацыі акрамя таго, што створаны акругі, гаворыцца і пра тое, што "старшынёй абласной выбарчай камісіі абраны начальнік Галоўнага статыстычнага ўпраўлення Магілёўскай вобласці Валерый Берастаў, намеснікам старшыні – дацент УА "Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання" Уладзімір Беланога". І ўсё гэта паведамляе сакратар Магілёўскай абласной выбарчай камісіі Людміла Макаранка.

Адразу нічога не разумееш, а можа праста ня верыцца ў напісанага. Но толькі праз месяц, 18 студзеня 2010 году, презідэнт выдаўсыць указ пра прызначэнне выбараў, а Цэнтральная камісія толькі 21 студзеня зацвердзіць і апублікую Каляндарны план арганізацыйных мерапрыемстваў правядзення выбараў, дзе чорным палем напісаны, што вылучэнне прадстаўнікоў у склад абласных і тэ-

рытарыяльных камісіяў праводзіцца да 26 студзеня, затым на працягу трох дзён камісіі фармуюцца, а яшчэ на працягу наступных трох дзён імі ўтвараюцца выбарчыя акругі. І ўсё гэта павінна адбывацца ў 2010 годзе!

Фантастыка, але магілёўская ўлады, якія задумалі выбары па сваім графіку і разуменьні, самі сябе і выдалі, зъмісьціўшы на сваім сайце інфармацыю, якую яны павінны былі прытрымаць на месяц, а потым толькі з выглядам праведніка зъмісьціць у сябе на сайце і наогул апублікавацца для электрапарату. Тады б усё прашло як па пісаным, але чамусыці адбываўся збой – ці то па дурасці і непрафесіоналізме, ці то да Каляды ў Новага году рыхтаваліся і прагледзелі.

А можа гэта інтэрнэтаўская штучка? Но можна зъмісьціць інфармацыю на леташнюю дату – гэта ведае хоць трохі знаёмы з гэтай сістэмай чалавек. Можна, вядома. Але магілёўская праваабаронцы, улічваючы гэты факт, і зъвярнуліся па тлумачэнні ў Магілёўскую абласную камісію. І адтуль яны атрымалі неверагодны адказ за подпісам намесніка старшыні абласной камісіі. Ён паведаміў: "Магілёўская абласная выбарчая камісія была ўтворана ва ўстаноўленым парадку **27 сьнежня 2010 года**. Адпаведная інфармацыя пра гэта, а таксама пра першае арганізацыйнае паседжанье камісіі была зъмешчана на сайце Магілёўскага аблвыканкаму **28 сьнежня 2010 года**". Вось ужо можна і мазгі зъвярнуць з такімі штукамі: аказваецца, камісія была створана

у сьнежні, які яшчэ наступіць толькі праз 9 месяцаў. Хлусіць навучыліся, але яшчэ, відаць, не набылі ў гэтым прафесійнай "элегантнасці".

І што ўсё гэта значыць? А тое, што выбары ў Магілёўскі абласны Савет павінны быць адменены, а выбарчая кампанія павінна быць пачата спачатку – і праведзена не па паніццах магілёўскіх вертыкальшчыкаў, а па законе.

А яшчэ хацелася б верыць, што такое найгрубейшае парушэнне выбарчага закона зацікавіць органы прокуратуры, і ў іх хопіць съмеласці і павагі да закону, каб прыняць адэватныя і зноў-ткі законныя меры ў адносінах да такіх "арганізатораў выбараў". Яшчэ хацелася б параза супрацоўнікам прокуратуры пагутаць з сябрами Магілёўскай абласной камісіі ад ЛДПБ, які ў неафіцыйнай размове пацьвердзіў, што ў камісію ён увайшоў яшчэ ў канцы мінулага году (што цяпер ён скажа – прадказальна, але сумленне яму судзьдзя).

6 красавіка інфармацыя на сайце Магілёўскага аблвыканкаму была "падчышчана". У інфармацыйным артыкуле "У вобласці ўтвораны 58 выбарчых акругаў па выбарах дэпутатаў Магілёўскага абласнога Савету дэпутатаў 26 скліканья" была зъменена дата з **28.12. 2009** на **02.02. 2010** і зъмест артыкулу быў значна скарочаны.

7 красавіка, праваабаронца Уладзімір Краўчанка адтрымаў ліст з Магілёўскай абласной выбарчай камісіі за подпісам намесніка старшыні камісіі Н. В. Беланогава, які выбачыўся за тое, што ў папярэднім лісце да праваабаронцы была дапушчана "тэхнічная памылка" (нагадаем, з ліста абласной камісіі вынікала, што яна была створана 27 сьнежня 2010 году). Спадар Беланогаў паведаміў праваабаронцу, што ўтварэнне Магілёўской абласной выбарчай камісіі адбылося 27 студзеня 2010 году (што адпавядае каляндарнаму плану выбарчых мерапрыемстваў). Як напісаў намеснік старшыні Магілёўской абласной камісіі, адпаведная інфармацыя пра гэта "была размешчана на сайце Магілёўскага аблвыканкаму ў раздзеле "Выбары" 28 студзеня 2010 г.".

Праваабаронца Барыс Бухель адзначае, што пра тэхнічную памылку размова ня можа ісці.

"Гэта звычайная фальсіфікацыя, – гаворыцца праваабаронца, – Нахальная бессаромная хлусыня. Пра якую тэхнічную памылку можна казаць, калі звесткі былі надрукованы на афіцыйным сайце за месяц, а ў прыватнай размове адзін з членай гэтай камісіі пацьвердзіў факт яе ўтварэння ў сьнежні 2009 году".

Выбараў па-ранейшаму няма...

"Выбараў у Рэспубліцы Беларусь па-ранейшаму няма. І, адпаведна, няма падставаў для прызначання бягучай выбарчай кампаніі адпаведнай стандартам свабодных і справядлівых выбараў", – з такой заявай выступілі лідэры дэмакратычных партый і рухаў Беларусі.

"Вынікі, якія ўлада абвесціць па выніках дня выбараў 25 красавіка 2010 году, ня могуць лічыцца адлюстраваннем волі беларускіх выбаршчыкаў", – гаворыцца ў сумеснай заяве.

Яе аўтары адзначаюць, што дэмакратычныя партыі і грамадзкія арганізацыі першапачатковыя актыўна ўключыліся ў выбарчыя процэсы, вылучыўшы больш за тысіцу прадстаўнікоў у выбарчымі камісіі. Аднак у іх склад увайшлі ня больш за 200 прадстаўнікоў апазіцыі, што складае 0,3% ад агульнай колькасці сяброў выбарчых камісій.

Акрамя таго, на этапе падрыхтоўкі да вылучэння кандыдатаў у дэпутаты апазіцыйнымі структурамі былі складзеныя съпісы з 2,5 тысічай патэнційных прэтэндэнтаў.

"Аднак замест абязанай лібе-

ралізацыі ўлады працягваюць выкарыстоўваць тактыку запалохвання дэмакратычных актыўісташ, сяброў іх камандаў, а таксама грамадзянаў, якія паставілі подпісы за вылучэнне апазіцыйных кандыдатаў, – гаворыцца ў дакументе. – У выніку беспрэцэдэнтнага ціску, які ажыццяўляўся кіраўнікі прадпрыемстваў, арганізацый, научальных установаў, супрацоўнікі мясцовых выканаўчых камітэтаў, праваахоўных органаў, падатковых, фінансавых і контрольных службаў, толькі 700 актыўісташ змешлі ў сабе мужнасьць працягнуць удзел у выбарчай кампаніі".

Падчас рэгістрацыі была адсеянная яшчэ трэцяя актыўістка. У выніку ўдзел у выбарах працягваюць менш за 500 чалавек, ці каля 2% ад агульнай колькасці зарэгістраваных кандыдатаў, адзначаеца ў заяве.

Такім чынам, робяць выснову прадстаўнікі апазіцыі, "цяперашняя выбарчая кампанія, па сутнасці, нічым прынцыпова не адрозніваецца ад папярэдніх, якія міжнародная супольнасць не прызнала свабоднымі і справядлівымі". "Інстытут выбараў у Беларусі зна-

ходзіцца ў татальнym крызісе. Вынікам поўнай дэградацыі выбарчай сістэмы стала фактычнае прызначэнне дэпутатаў", – гаворыцца ў заяве.

У мэтах выхаду з сітуацыі, якая склалася, прадстаўнікі апазіцыі ў чарговы раз пррапануюць уладзе распачаць амберкаванье прапанаваў аб змене выбарчага заканадаўства і правапрымянельнай практикі.

Заяву падпісалі лідэры 13 партыяў і грамадзкіх аўяднанняў, у тым ліку Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада), Партыі БНФ, Аўяднанай грамадзянскай партыі, руху "За Свабоду", Беларускай партыі левых "Справядлівы сьвет", Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады, Беларускай партыі "Зялёныя", Беларускай партыі жанчын "Надзея", а таксама аргкамітэтаў па стварэнні Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада), Руху за свабоднае разьвіццё прадпрымальніцтва, партыі "Беларуская хрысьціянская дэмакратыя", Партыі свабоды і пра-грэсу, Партыі працоўных.

"Аднаўляцца ў правах трэба своечасова"

Пасля завяршэння этапу рэгістрацыі кандыдатаў у дэпутаты Менская гарадзкая выбарчая камісія разгледзела 18 скаргаў ад незарэгістраваных прэтэндэнтаў, па шасці з якіх прынята становічча рашэнне. Па словам сябра камісіі Сяргея Альфера, па прычынах нерэгістрацыі пададзенныя скаргі галоўным чынам можна падзяліць на два блокі: несапраўдныя подпісы і памылкі ў запаўненні дэкларацыяў пра прыбыткі. Так, былі адноўлены ў правах два кандыдаты ў дэпутаты: Зыміцер Клімаў па Маскоўскім раёне і Інга Шарапа па Каstryчніцкім, частка подпісаў за якіх была прызнана несапраўднай раённай міністэрствамі выбарчымі камісіямі сталіцы.

"Менская гарадзкая выбарчая камісія не палічыла подпісы за гэтых кандыдатаў несапраўднымі. Хаця раённыя камісіі прызналі дадзенныя подпісы такімі пры фактычнай адсутнасці саміх подпісаў, – пракаментаваў дадзеннае рашэнне Сяргей Альфер. – У дадзеным выпадку гэты голас за кандыдата праста не запічаецца, але нікім чынам не звязуеца несапраўдным. Абмеркаваўшы сітуацыю з Цэнтральнай выбарчай камісіяй, мы аднавілі кандыдатаў у іх правах. Спадзяюся, што гэты момант будзе дапрацаўнаны да наступных выбараў і ўнесены ў выбарчое заканадаўства, каб больш не ўзынікала такай блытаніны".

Яшчэ троі рашэнныя раённых камісіяў Менску адменены ў адносінах да кандыдатаў, у якіх паўсталі праблемы з запаўненнем дэкларацыяў пра

прибыткі. Гэта Аляксандр Сяргеенка і Уладзімір Кунец па Завадзкім раёне і Валер Іваноў – па Партызанскім. Адменена рашэнне пра нерэгістрацыю і ў адносінах да Віталя Стажараў па Савецкім раёне, паколькі з МУС прыйшлі дадатковыя дакументы, якія пачыніліся з зыняццём з кандыдатаў ў дэпутаты судзімасці, па прычыне наяўнасці якой прэтэндэнту спачатку было адмоўлена ў рэгістрацыі.

У астатніх кандыдатаў, якія падалі скаргі, гарадзкая выбарчая камісія выявіла адкрытыя парушэнні пры зборы подпісаў ці грубыя памылкі ў запаўненні дэкларацыяў пра прыбыткі, таму ўсе не было права адмініструація рашэнне раённых камісій.

На наступным паседжанні гарадзкой камісіі будзе разгледжана яшчэ восем пададзеных скаргаў. Аднак па фармальных прыкметах працэсуальная тэрміны падачы заяваў ужо парушаны, таму становічча рашэння ў па дадзеных заявах вынесена ўжо не будзе.

"Многіх з тых, хто даслаў дакументы, можна было бы аднавіць у правах, зрабі яны гэта своечасова, – заўважыў Сяргей Альфер. – Зараз жа тэрмін падачы заяваў ўжо парушаны, і адмена рашэння ў раённых камісіях немагчыма. Праца гарадзкой камісіі ў гэтым плане праходзіць вельмі канструктывна і дэмакратычна, і па ўсіх спрэчных момантах мы кансультуемся з ЦВК. У мяне асабіста няма прэтэнзій ні да аднаго з сяброў нашай камісіі. Мы працуем, ставячыся адзін да аднаго з разуменнем, у рамках выбарчага кодэкса".

**76,5% беларусаў
нічога ня ведаюць
пра кандыдатаў
у дэпутаты**

Апытаныне, праведзеное ў сакавіку Незалежным інстытутам сацыяльна-еканамічных і палітычных даследаванняў нацыянальнага апытанына паказала, што для мільёнаў выбаршчыкаў кампанія па выбарах у мясцовыя Саветы застаецца "нібачнай". 76,5% рэспандэнтаў нічога ня ведаюць пра кандыдатаў, якія балатуюцца па іх акруге, а 36% рэспандэнтаў нават ня ведаюць, калі адбудуцца самі выбары. Апытаныя 1521 чалавек, памылка рэпрэзентатыўнасці не перавышае 3%.

Як адзначае НІСЭПД, адна з прычину такога становішча – даволі нізкі рэйтинг мясцовых Саветаў у палітычнай сывядомасці беларусаў: на думку 82,4% апытаных гэтыя органи ўлады практычна не ўпłyваюць на іх жыццё (у тым ліку 46,2% – "нагогул не ўпływaюць", а не змаглі адказаць на гэтае пытанне ўсяго 3%), амаль дзіве траціны дагэтуль ня ведаюць, хто зьяўляецца дэпутатам мясцовага Савета ад іх акругі. Затое ўсе ведаюць, што рэальная ўлада на месцах належыць выканайчай уладзе, прызначанай "зьверху", а не абаранай "зьнізу".

Звыш за 70% лічачы, што ў выбарчымі камісіямі павінны ўваходзіць прадстаўнікі ўсіх палітычных сілаў, у тым ліку і апазіцыі, амаль 74% – што на выбарчых участках павінны прысутнічаць назіральнікі ад усіх палітычных сілаў, у тым ліку і ад апазіцыі.

Мікалай Аўтуховіч:

"Дакажу сваю невінаватасьць. Калі не заб'юць..."

1 красавіка ў Вярхоўным судзе працягнуўся працэс над Мікалаем Аўтуховічам, Уладзімірам Асіпенкам, Міхайлам Казловым і Аляксандрам Ларыным. Пачаў даваць паказаныні Уладзімір Саўчанка, былы старшыня Гарадзенскага аблвыканкаму. Экс-губернатар Гарадзенскі вобласці Уладзімір Саўчанка даведаўся пра падрыхтоўку ў дачыненьні да яго "тэрракту" толькі ад съледчых. "Саўчанка сказаў, што паказаныні Ларына недакладныя. Што ён наогул жыве не на tym паверсе, на які паказаў Ларын, што ён ніякага назіраньня за сабой не заўважаў, нічога пра гэта сказаць ня можа, і ўвогуле пра замах на яго, які нібыта рыхтаваўся, даведаўся ад съледчых, а да Аўтуховіча ён ніякіх прэтэнзіяў ня мае", – паведаміў В. Сіўчык.

Акрамя Саўчанкі, на працэсе быў дапытаны съведка Іван Зайцаў. "Зайцаў заявіў, што ня будзе даваць паказаныні адкрыта, бо баіца за жыццё свайго знаёмага. Нібыта гэты знаёмы распавёў Зайцаў пра тое, што Аўтуховіч замаўляў падпалы дому былога начальніка Ваўкавыскага РАУС Віталя Кацубы і падатковага інспектара Мандзіка. Нібыта Аўтуховіч замовіў падпалы Юрью Арцюковічу, які раней у гэтым жа судзе прызнаўся, што ніякіх падпалаў Аўтуховіч яму не замаўляў", – паведаміў В. Сіўчык.

Паводле словаў В. Сіўчыка, Зайцаў на пытанніе адваката Уладзіміра Асіпенкі Тамары Сідарэнкі, адкупль такой інфармацыйнай валодкай яго знаёмы, адказаў: "Ад свайго знаёмага". "Тут ужо ня вытрымаў Аўтуховіч і заявіў, што ў працэсе, абвінавачаньне ў якім будуецца на словах "знаёмага майго знаёмага", ён удзельнічаць не зьбіраецца. Акрамя гэтага, такія паказаныні выклікали бурную рэакцыю ў зале суда. Судзьдзя вымушаны быў выдаці некалькі чалавек з залы, паколькі не сымяяцца было немагчыма", – адзначыў В. Сіўчык.

2 красавіка суд у справе ваўкавыскіх прадпрымальнікаў Мікалая Аўтуховіча і Уладзіміра Асіпенкі выклікаў съведкамі Івана Навумовіча. Навумовіч праходзіць у эпізодзе пра гранатамёт, знайдзены ў Гародні. Раней Навумовіч быў судзімі. Паводле матэрыялаў съледства, увосені 2005 году, ужо паслья таго, як у Гародні знайшлі гранатамёт, Навумовіч падышоў да Асіпенкі з пытаннем: "Ці ваш гэта гранатамёт?" На гэта Асіпенка адказаў, што гэта – небясьпечная справа і Навумовіча яна ня тычицца, паведаміў 2 красавіка съведка. На судзе Навумовіч патлумачыў, што запытаўся ў Асіпенкі, бо ведаў, што той і Аўтуховіч маюць сувязь з апазіцыяй. Навумовіч кажа, што больш ніякіх

звестак пра гранатамёт ён ня меў. Калі Мікалай Аўтуховіч сядзеў у съледчым ізаляторы, Навумовіча пасадзілі ў ту самую камеру. Гэта выклікала зьдзіўленыне ў судзе, бо звычайна асобаў, які праходзяць па справе, ня садзяць разам. На судзе Іван Навумовіч прызнаўся, што аператыўнікі дамагаліся ад яго, каб у камеры ён выведаў у Аўтуховіча пра гранатамёт. Съведка кажа, што нічога не дазваўся і нават не зьбіраўся гэта рабіць.

Паслья першага перапынку ў суд не з'явіўся ніхто з выкліканых съведак, і прокурор Эльдар Сафараў папрасіў пачаць агалошванье матэрыялаў справы. Быў праслушаны пратакол запісу размовы Уладзіміра Асіпенкі з двума супрацоўнікамі Галоўнай управы барацьбы з арганізаванай злачыннасцю МУС. Размова адбылася ў СІЗА на Валадарскага, дзе сядзеў Асіпенка, 20 лютага 2009 году. Уладзімір Асіпенка ня ведаў, што размова запісваецца, прычым ягоныя суразмобуцы запэўнівалі яго, што запіс не вядзеца. Падчас гэтай размовы Уладзімір Асіпенка нібыта прызнаў, што Мікалай Аўтуховіч замаўляў падпалы ў Ваўкавыску, а таксама ён датычны да спробы замаху на старшыню гарадзенскага аблвыканкаму Уладзіміру Саўчанку. Паслья праслушоўвання гэтага запісу адбыўся допыт Уладзіміра Асіпенкі. Паводле словаў Ул. Асіпенкі пра тое, што нібыта Аўтуховіч замовіў падпалы і замах, ён даведаўся ад аператыўніка і паўтарыў тое "што ад яго хацелі пачуць". Асіпенка заявіў, што на яго аказваўся "псіхалагічны ціск".

5 красавіка ў Вярхоўным судзе працягнуўся працэс па справе Мікалая Аўтуховіча, Уладзіміра Асіпенкі, Аляксандра Ларына і Міхайлі Казлова. У судзе дапыталі съведку Юрія Ляўонава, былога дырэктара фірмы "Ніка-транс". Спадар Ляўонаў разам з Аўтуховічам адбываў пакараньне ў 2006 годзе, быў арыштаваны разам з ім 8 лютага 2009 году па гэтым справе, а ў жніўні вызвалены і зараз праходзіць як съведка. Юрій Ляўонаў распавёў, што јуж 8 лютага, адразу ж паслья арышту, аператыўнікі выклалі яму версію падрыхтоўкі тэрракту і іншых злачынстваў, у якіх аভінавачваецца Аўтуховіч, і настойліва рэкамендавалі прытырмлівіца на допытах менавіта гэтай версіі. Цягам пяці месяцаў арышту яго фактычна прымушалі даваць такія паказаныні, аблігарваваць Аўтуховіча, што той рыхтаваў замах, падпалы і гэтак далей. Самому Ляўонаву казалі, што ўсе астатнія даюць на яго паказаныні, што ён – галоўны арганізатор зла-

чынстваў, пагражалі, што яму съвеціце вялікае пакараньне і ён будзе сядзець у Глыбоцкай турме разам з самымі небясьпечнымі злачынцамі, таму, маўляў, выбірай...

Ляўонаў таксама паведаміў, што, выйшаўшы на волю, ён падаў скаргу ў прокуратуру. На працэсе ён прадэманстраваў копію гэтай скаргі, на якую дагэтуль няма адказу. Съведка Ляўонаў абверг паказаныні, згодна з якімі быццам бы Аўтуховіч пры ім казаў пра план замаху на тагачаснага гарадзенскага губернатора Ул. Саўчанку, што быццам бы Аляксандар Ларын размаўляў з ім пра замах.

6 красавіка ў Вярхоўным судзе Беларусі працягнуўся працэс над Мікалаем Аўтуховічам, Уладзімірам Асіпенкам, Міхайлам Казловым і Аляксандрам Ларыным. У судзе вывучалі матэрыялы справы. У tym ліку быў зачытаны ліст Мікалая Аўтуховіча, які ён напісаў напярэдадні галадоўкі 20 верасня 2005 году. Аўтуховіч пісаў, што чыноўнікі Ваўкавыску і Гарадзенскай вобласці яго "загналі ў кут", не даюць весці бізнэс, незаконна абкладаюць вялікімі штрафамі нібыта за няўплату падаткаў, на яго беспадстаўна завялі крымінальную справу і таму ён вымушаны абвесціць бестэрміновую галадоўку пратэсту. Аўтуховіч пацвердзіў аўтарства гэтага ліста і сказаў суду, што "і зараз гатовы да-казаць сваю невінаватасьць, калі яго не заб'юць". Таксама Мікалай Аўтуховіч заявіў суду, што ведае чалавека ў працаахоўных структурах, які можа даказаць, што крымінальную справу супраць фірмы "Ніка-транс" заявілі на замову зьверху. Паводле Аўтуховіча, яшчэ да 2005 году тагачасны кіраўнік Дэпартаменту фінансавых рассьыследаванняў Дзяржкантролю Анатоль Грамовіч нібыта даў загад сваім падначаленым завесці такую справу.

Яшчэ адна цікавая акалічнасць стала вядомая падчас даследавання дакументаў справы. Аляксандар Ларын, на чыіх прызнаннях у асноўным грунтуецца аভінавачаньне Аўтуховіча і Асіпенкі ў падрыхтоўкы тэрракту, быў затрыманы 31 студзеня 2009 году як падазроны ў датычнасці да выбуху 4 ліпеня 2008 году на праспекце Пераможцаў. Сувязі з гэтым злачынствам А. Ларын не прызнаваў, як адпачатку не прызнаваў і датычнасць да гранатамёта, які быў знайдзены ў Гародні ў 2005 годзе. Але амаль праз месяц, 24 лютага, Ларын прызнаў на допыце, што нібыта рыхтаваў на замову М. Аўтуховіча замах на Ул. Саўчанку.

7 красавіка працягнулася вывучэнне матэрыялаў справы, якія (Працяга на стар. 7)

Вялікі допыт: улады супраць журналістак

2 красавіка ў Першамайскі РУУС Менску выклікалы на допыт незалежных журналістак Натальлю Радзіну, Святлану Калінкіну і Ірыну Халіп.

Допыт Натальлі Радзінай доўжыўся 2,5 гадзіны і здымалася на відэакамеру. Старэйшага дазнаўцу Упраўлення ўнутраных справаў Гомелю Аляксандра Пусева, які прыехалі ў Менск адмысловы для допыту, цікавіла, як на сайце charter97.org быў зъмешчаны ліст за подпісам сваякоў арыштаваных гомельскіх міліцыянтаў, якія праходзяць па гэтак званай "паляўнічай справе", у якім былы начальнік Упраўлення КДБ па Гомельскай вобласці угледзеў паклён у свой адрес. Аднак больш за ўсё съледчых цікавіла праца і функцыянованыне сайту charter97.org.

"У канцы пратакола допыту я зрабіла наступную заўвагу: "Заклікаю праваахоўныя органы пакінуць журналістак у спакоі. Абяцаю, што на сайце charter97.org больш ніякіх лістоў сваякоў арыштаваных супрацоўнікаў міліцыі, КДБ ці прокуратуры ня зьявіцца. Раю супрацоўнікам міліцыі змагацца за свае права самастойна", – распавяла Натальля Радзіна пасля допыту.

Паводле словаў журналісткі, дазнаўца Пусеў вёў сябе дастатковая карэктна. Аднак у канцы працэдуры шакаваў яе заўвагай, што яна "вельмі ненатуральна намалявала сабе сінек пад вокам". Нагадаем, што падчас ператрусу 16 сакавіка ў офісе сайту charter97.org супрацоўнік міліцыі ў цывільным, які спрабаваў трапіць у памяшканыне сілай, ударыў Натальлю Радзіну кулаком у твар.

Ператрусу "Народнай Волі".

фота svaboda.org

Журналістка зъняла пабоі ў судмедэкспертызе.

"Я ў шоку, што дазнаўца ігнаруе дадзеныя судмедэкспертызы. Пра якое аб'ектунае расцсьледаванье гэтай справы тады можа ісьці гаворка, я ня ведаю. Мала таго, што улады пачали масіраваны наступ на жанчын-журналістак, праводзячы ў іх ператрусы, канфіскаючы тэхніку, цягаючы на допыты, такіх яшчэ спрабуюць абразіць і зъняважыць. Уласна, гэта дэмантруе ўсю слабасць і амаральнасць лукашэнкаўскай дзяржаўчай сістэмы", – адзначыла Натальля Радзіна.

Ірыну Халіп азнаёмілі з пастановай на правядзенне экспертызы, канфіскаванай у яе і яе мужа – Андрэя Саньнікава тэхнікі – гэтым будзе займацца экспертына-крыміналістычны цэнтр МУС. Звычайна працэдура займае каля месяца, але ў выпадку неабходнасці гэты тэрмін могуць працягваць. Пасля заканчэння экспертызы тэхніку альбо вер-

нуць, альбо далучаць да матэрыялаў крымінальнай справы. Што тычыцца ноўтбука, канфіскаванага ў журналісткі 5 сакавіка на беларуска-літоўскай мяжы, то, паводле словаў дазнаўцаў, ён зараз знаходзіцца ва УКДБ па г. Менску, – распавяла Ірына Халіп.

Святлане Калінкінай аддалі канфіскаваны ў яе падчас ператрусу нататнікі і паведамілі, што экспертыза яе кампутарнай тэхнікі яшчэ ня скончана. Хадайніцтва журналісткі аб магчымасці прысутнічаць пры правядзеніні экспертызы дазнаўца адхіліў на той падставе, што гэта можа перашкодзіць аб'ектунаему расцсьледаванню. Акрамя таго, Пусеў паведаміў, што да матэрыялаў справы далучаюць лічбавы дыктафон журналісткі. "Гэта для мяне дзіўна, бо на ім было запісаны ўсяго тро інтэрв'ю – з амбасадарам, палітыкам і адвакатам, – якія ня мелі ніякага дачыненія да "паляўнічай справы", – паведаміла Святлану Калінкіну.

Атака ветэранаў на "Народную волю"

Каля офісу незалежнай газеты "Народная воля" 6 красавіка прайшоў санкцыянованы Менскім гарвыканкамам пікет. Каля 30 чалавек пратэставалі супраць публікацыі ў газеце артыкулу Ільлі Копыла "Нябышына. Вайна", які, на думку пікетчыкаў, ілжыва распавядае пра падзеі Вялікай Айчыннай вайны на тэрыторыі Беларусі.

Кіраваў акцыяй старшыня менскай гарадзкой арганізацыі ветэранаў Анатоль Адон'еў. Удзельнікі трymалі транспаранты са словамі "Далоў па-

клёп", "Нацызм ня пройдзе", "Ганьба фальсіфікатамі гісторыі", "Сярэдзіч! не дазволім зневажаць ветэранаў", "Перамаглі ворагаў – пераможкам паклёнікаў". Затым з транспарантамі яны прайшли ў офіс рэдакцыі да галоўнага рэдактара газеты Іосіфа Сярэдзіча. Але таго не было, і да ветэранаў выйшла шэф-рэдактарка Святланы Калінкіна. Яна паабяцала даць магчымасць ветэранам выступіць на старонках газеты.

За акцыяй, якая дўйжылася 15-20 хвілінаў, назіралі супрацоўні-

кі съпецслужбаў у цывільным і прадстаўнікі дзяржаўных СМІ, якія паводзілі сябе бесцырымонна і заходзілі ў офіс рэдакцыі з камерамі.

14 красавіка каля 10 маладзёнаў прыйшли ў рэдакцыю "Народнай волі" з плакатамі, на якіх было напісана "Народная ли?", "Они победили! Вы врете!" Шэф-рэдактар "Народнай Волі" Святланы Калінкіна кажа, што гэта працяг пікету ветэранаў, але гэтым разам прыйшли ўжо маладыя людзі – прадстаўнікі менскай арганізацыі БРСМ. Прэтэнзіі ў іх былі тყыя ж самыя, як і у ветэранаў, якія таксама пікетавалі рэдакцыю газеты, – перадрук кнігі Ільлі Копыла "Нябышына. Вайна".

"Калі я ў іх запыталася, адкуль жа яны ведаюць, што адбывалася ў вёсцы Нябышына, хто ў іх там служыў ці хто ім расказваў пра тყыя падзеі, адказу так і не атрымала. Адзінае, што яны адказалі, што вайна адна і тая ж паўсюль, што такія рэчы, як кніга Ільлі Копыла, друкаваць нельга", – кажа С. Калінкіна.

Актыўісты БРСМу пакінулі ў рэдакцыі кнігу "Памяць. Мінск".

Пікет ветэранаў.

"Дакажу сваю невінаватасьць. Калі не заб'юць..."

(Пачатак на стар. 5)

прапанаваў пракурор Эльдар Сафараў у справе Мікалая Аўтуховіча. Ен агучыў ліст Аўтуховіча пра сваю галадоўку кіраўнікам Гарадзеншчыны, а таксама пратакол агляду знойдзенай зброі. Пракурор засяродзіў увагу на зброі, якая, паводле съледзства, была патрэбная для замаху на высокапастаўленых чыноўнікаў, а таксама на некаторых дакументах, якія нібыта съведчаць пра матывы "тэрарыстаў" з Ваўкавыску. У прыватнасці, быў агалошаны пратакол, паводле якога ў кампютары Аўтуховіча знайшлі съпіс людзей, датычных да пераследу Аўтуховіча і фірмы "Ніка-транс". У съпісе было некалькі катэгорый асобаў: высокапастаўленыя чыноўнікі, інспектары падатковай службы, съледчыя, судэздзі гаспадарчых судоў. Аказалася, што скласці такі съпіс Аўтуховіча папрасілі праваабаронцы. Гэта было ў 2008 годзе, пасля выхаду Аўтуховіча з калоніі, дзе ён сядзеў паводле абвінавачанья ў нясплаце падаткаў. Адвакат Павел Сапелка лічыць, што "съпіс Аўтуховіча" не супрэчыць закону.

8 красавіка ў Вярхоўным судзе працягнуўся працэс над Мікалаем Аўтуховічам, Уладзімірам Асіпенкам, Міхаілам Казловым і Аляксандрам Ларыным. Падчас ранішняга паседжання суд вярнуўся да допыту съведак. Настаўніца Алена Аспарнок была знаёма з абвінавачаным Аляксандрам Ларыным праз сябробуку Хасанаву, якая потым стала жонкай Ларына. Нагадаем, Ларын прызнае сябе вінаватым, і ягоныя паказаныні съледзства лічыць адным з доказаў віны Аўтуховіча і Асіпенкі. Раней Ларын расправядаваў суду, як у каstryчніку 2005 году, калі арыштавалі Аўтуховіча, ён хаваўся ад праваахоўных органаў, пакуль рыхтаваўся да замаху на старшыню Гарадзенскага аблвыканкаму Саўчанку. У мэтах кансыпрацыі Ларын нібыта карыстаўся мабільным тэлефонам, зарэгістраваным на імя Алены Аспарнок. Съведка расправяляла суду, як аформіла гэты тэлефон і перадала Ларыну. Версія пра кансыпрацыю Ларына пацвердзілася.

9 красавіка ў Вярхоўным судзе працягнуўся працэс па справе Аўтуховіча, Асіпенкі, Казлова і Ларына. Былі прагледжаныя дакументы справы, датычныя да вочнай стаўкі Аляксандра Ларына і Уладзіміра Асіпенкі, якая была праведзена ў лютым 2009 году. Падчас гэтай вочнай стаўкі Аляксандар Ларын паведаміў, што ён нібыта забіў і закапаў свайго саўдзельніка, з якім разам рыхтаваўся да замаху на старшыню Гарадзенскага аблвыканкаму Уладзіміру Саўчанку. "Ён крымінальнік, таму яго ніхто ня будзе

шукаць", – сказаў Ларын Асіпенку. Ларын паведаміў, што яму быццам бы перадалі гроши – 2 тысячи даляраў у якасці авансу за забойства Саўчанкі, а таксама 800 даляраў на набыццё аўтамабіля. Але падчас гэтага допыту стала вядома, што ад планаў на замах А. Ларын адмовіўся, пакінуў гранатамёт і выбухавае прыстасаванне і папрасіў Ул. Асіпенку забраць гэтыя рэчы.

Паводле паказаньня Уладзіміра Асіпенкі, усё было зусім ня так: ён нічога ня ведаў ні пра замах, ні пра зброю, і ўсе паказаныні, якія даў Аляксандар Ларын, Асіпенка аберг.

Адвакат Аўтуховіча Павел Сапелка, каментуючы гэтыя паказаныні А. Ларына, сказаў, што ў справе няма ніякіх звестак пра саўдзельніка, якога Ларын нібыта "забіў і закапаў", аднакату невядома і пра съледчыя дзеяньні па гэтым эпізоде.

14 красавіка ў Вярхоўным судзе працягнуўся працэс па справе Мікалая Аўтуховіча, Уладзіміра Асіпенкі, Міхаіла Казлова і Аляксандра Ларына. У судзе прагледзены відэазапіс вочнай стаўкі Аляксан-

дра Ларына і Юрыя Ляўонава. На стужцы Ларын заяўляе, што ён меў з Ляўонавым размовы пра арганізацыю замаху на тагачаснага кіраўніка Гарадзенскага аблвыканкаму Уладзіміру Саўчанку. Ляўонаву гэта катэгорычна аберг. Ён сказаў, што такой размовы не было. Ляўонаву таксама аберг заяўлы Ларына пра тое, што Аўтуховіч арганізуваў партызанскі атрад.

Пракурор Эльдар Сафараў зачытаў дакумент з прокуратуры, паводле якога заявя аб зьбіцці Аляксандра Козела і аб пагрозах яго наўмы. Жыццю не пацьвердзілася. Нібыта кантралёры ізалятара, міліцыянты, якія вялі съледзства, а таксама вязень Шкуратаў, які сядзеў у адной камеры з А. Козелам, далі падчас праверкі звесткі, згодна з якімі ціску на А. Козела не было і яго не зьбівалі. Пракурор Эльдар Сафараў сказаў, што ня мае падставаў не давяраць гэтым дакументам і папрасіў далучыць іх да справы. Мікалай Аўтуховіч, Уладзімір Асіпенка, а таксама іх адвакаты Павел Сапелка і Тамара Сідарэнка выказаліся супраць далуччэння да матэрыялаў справы вынікаў праверкі, якую правяла пракуратура паводле заявы съведкі А. Козела аб зьбіцці яго падчас съледзства.

Судовае паседжанье працягнецца **16 красавіка**.

Праваабаронцы просяць АБСЕ з'яўрнуць увагу на справу Аўтуховіча

Беларускія праваабаронцы, якія назіралі за крымінальным працэсам па справе прадпрымальнікай, з'яўрнуліся да кіраўніка Офісу АБСЕ ў Менску Бенедыкта Халера.

"З 10 сакавіка 2010 года ў Вярхоўным судзе распачаўся працэс па абвінавачаньні прадпрымальнікай з Ваўкавыску Мікалаю Аўтуховічу, Уладзіміру Асіпенкі, а таксама Аляксандру Ларыну. Мікалай Аўтуховіч і Уладзімір Асіпенка былі арыштаваны ў Ваўкавыску 8 лютага 2009 году. Палітязень Мікалай Аўтуховіч і раней пераследаваўся за сваю актыўную барацьбу за права прадпрымальнікай. На думку праваабаронцаў, сёньня яго і Уладзіміра Асіпенку бяздоказна абвінавачваюць ва ўчыненні цяжкіх злачынстваў. У знак пратесту супраць незаконнага арышту Аўтуховіч галадаў у турме больш за 90 дзён, моцна падарвашы здароўе. Абвінавачаным пагражае вышэйшая мера пакарання – пажыццёвое зняволенне ці сымяротнае пакаранье. Часткова віну прызнае толькі Аляксандар Ларын.

У студзені 2010 году ўпльвововая міжнародная праваабарончая арганізацыя "Human Rights Watch" признала ваўкавыскіх прадпрымальнікай палітвязнямі.

25 сакавіка 2010 году падчас судовага працэсу па справе палітвязняў быў дапытаны съведка Аляксандар Козел, дастаўлены ў суд з калоніі. Аляксандар Козел адбывае пакаранье за падпал ў 2005 годзе дома былога начальніка міліцыі Ваўкавыска Кацубы. Аляксандар Козел быў асуджаны ў 2006 годзе. Ён быў у той час непаўнагадовым. Съведка заяўві, што яшчэ да суду над ім у 2006 годзе на яго аказвалі ціск съледчыя і аператыўныя супрацоўнікі, зьбівалі яго, пагражалі і патрабавалі, каб ён абгаварыў Мікалая Аўтуховіча нібыта той замовіў падпал дома начальніка ваўкавыскай міліцыі Кацубы. На адным з допытаў ён і прызнаў, што быццам бы гэта менавіта Аўтуховіч замовіў падпал дома Кацубы.

Пра ціск аператыўна-съледчай групы па гэтай справе заяўлялі Юрыя Ляўонаву, Уладзімір Асіпенка, Міхаіл Казлоў, Мікалай Аўтуховіч, Аляксандар Козел і Юрыя Арцюкевіч.

Улічваючы вялікую грамадzkую значнасць гэтага працэсу і сур'ёзна баючыся за здароўе і жыццё съведкаў, якія далі выкryвальныя паказаныні супраць супрацоўнікаў аператыўна-съледчай групы, мы просім Вас, кіраўніка афісу АБСЕ ў Менску, з'яўрнуць сваю асаблівую увагу на стан знаходжання ў месцах пазбаўлення волі съведкаў па справе Мікалая Аўтуховіча Аляксандра Козела і Юрыя Арцюкевіча".

Гэты зварот да кіраўніка Офісу АБСЕ ў Менску падпісалі Раіса Міхайлоўская (ГА "Цэнтр па правах чалавека"), Алег Воўчак, Алеся Мураўёва (ПЦ "Прававая дапамога насељніцтву"), Вячаслав Січук, праваабаронца, Аляксандар Камароўскі, супстаршыня аргамітту па стварэнні Руху ветэранаў баявых дзеяньняў "Абаронцы Айчыны", Павел Севярынэц, пісьменнік, Андрэй Сушко (Камітэт абароны рэпрэсаваных "Салідарнасць").

"Кожны чалавек павінен мець выбар"

5 красавіка ў судзе Менскага раёну працягнуўся перагляд справы верніка Яна Міхайлава, якога арыштавалі летас 15 сіння, аблівіаціі ў хіліні ад вайсковай службы. Ян і яго бацькі бязвынікова праслі ваенкамат даць магчымасць службы ў рэзерве. Прысуд – трохмесячны арышт – адмінілі за 5 дзён да заканчэння тэрміну пакараньня.

На мінульм паседжанні аблівіація заявіла хадайніцтва, каб суд меў даведку пра габрэйска-месіянскую суполку "Новы Запавет", якую наведвае Ян Міхайлаў. Апроч таго, яна папрасіла дапытаць у якасці съведкі па стара суполкі.

Другое паседжанні ў справе Яна Міхайлава пачалося з апытання вайсковага камісара Менскага раёну Сяргея Глябовіча. Вайсковец, адказаўчы на пытанні суда, казаў, што Ян і яго бацькі з'яўляюцца ў ваенкамат па накіраванні на рэзервовую службу, але прызыўная камісія пастановіла прызываць хлопца на тэрміновую службу ў чыгуначныя войскі. Паводле словаў сп. Глябовіча, Ян паводле сваіх маральніх якасцяў ня можа служыць у рэзерве, бо раней прыцягваўся да адміністрацыйнай адказнасці. Паводле заканадаўства, на службу ў рэзерве маюць права съпецыялісты, без якіх цяжка абысьціся на працы, а таксама людзі, чые сем'і знаходзяцца ў цяжкім матэрыяльнім становішчы. Тоэ, што Ян Міхайлаў дапамагае сваім бацькам у шматдзетнай сям'і, улічана не было.

У габрэйска-месіянской суполцы "Новы Запавет", якую Ян наведвае

Ян МІХАЙЛАЎ.

Фота svaboda.org

ад 2000 году, яму ніхто не казаў, каб ён адмаўляўся ад вайсковай службы. Хлопец сам вырашыў ня браць у руку зброю: "Гэта асабістая справа кожнага верніка. Гэта папросту мой выбар. Я лічу, што я зрабіў правільна, бо ёсьць запавет "Не забі!", і браць у рукі зброю, служыць у войску лічу няправільным. Войска павінна быць професійным, на контрактнай аснове. Кожны чалавек павінен мець выбар".

Судзьдзя заявіў, што яму трэба заслушаць паказанні ўчастковага міліцыянта ды іншых съведак, якія не прыйшлі на суд, і аблівіацію перапынак да 9 красавіка.

9 красавіка ў судзе Менскага раёну адбылося чаргове паседжанне

у справе верніка габрэйска-месіянской суполкі, які з рэлігійных меркаваньняў адмаўляеца служыць у войску.

Судзьдзя дапытаў у якасці съведкі кірауніка вайсковай прызыўной камісіі Менскага раёну спадара Шаблыку. На апытанні, чаму ён ня даў магчымасці Яну служыць у рэзерве, вайсковец адказаў, што нібыта ўсе спасылаюцца на цяжкае матэрыяльнае становішча, але трэба, каб нехта служыў у войску.

Тое, што Ян дапамагаў сваім бацькам у шматдзетнай сям'і матэрыяльна, спадар Шаблыка палічыў нязначным аргументам.

Працяг суда прызначаны на 20 красавіка.

У Магілёве змагаюцца за беларускамоўную школу

14 красавіка ў Магілёве, у мясцовым тэхналагічным парку, бацькі будучых беларускамоўных першакласнікаў, грамадзкія актыўісты, настаўнікі, якія ў сваіх практыцы карыстаюцца беларускай моваю, дамовіліся, як будуть дзейнічаць 23 красавіка на сустэрэчы з чыноўнікамі гарадзкога аддзелу адзяленія. На ёй будуть аблівіація перспективы адкрыцця ў абласным цэнтры беларускамоўнага класу. Сход ініцыявалі бацькі, дзеці якіх цягам апошніх трох гадоў наведвалі адзінную ў Магілёве беларускамоўную группу дзіцячага садка № 81. Першага верасня яе гадаванцы стануць першакласнікамі. Бацькі мусяць вызначыцца, якай школьнай будучыні будзе ў іх дзяцей.

"Нам трэба скардынавацца, каб ведаць, калі будзе адзін клас, то ці пойдуть туды людзі з розных раёнаў, на чым мы будзем настойваць ды ўласна колькі нас", – зазначыў адзін з ініцыятараў Аляксей Бацюкоў.

На сход прыйшлі два дзясяткі людзей, неабыкавых да сітуаціі

з беларускамоўным школьніцтвам у Магілёве. З іх, аднак, было толькі трох бацькоў, у якіх сёлета дзеці выпраўляца ў першы клас. Адсутніцтва увагі да сходу не зদзіўляла яго ініцыятара, літаратара Аляксея Бацюкова, у якога сёлета сын ідзе ў школу: "Гэта з-за закрытасці нашага грамадзтва. У нас адсутнічаюць такія сродкі сацыяльнага шырокага кантакту, якія ёсьць у дзяржаўных інстытутаў. Што мы можам зрабіць? Я ж не могу хадзіць па вуліцы і прыставаць да людзей, у якіх я бачу маленскую дзяўчынку ці хлопчыка. Гэта зусім не тая праца. Ёсьць сістэма адзяленія, якая б магла маніторыць праблему. Чаму б ёй гэтым не займацца?"

Чыноўнікі гарадзкога аддзелу адзяленія адмовіліся прыйсці на сход, бо ён не афіцыйнае мерапрыемства. 23 красавіка яны пагадзіліся сустэрэцца ў трэцій гімназіі і ўжо там пагаварыць пра перспективы адкрыцця беларускамоўнага класу.

Чаго патрабаваць ад чыноўнікаў і вырашалі на сходзе. Абмеркавань-

не цягнулася каля дзяўлю гадзіна і было няпроста. Нават у трох прысутных бацькоў не было адназначнага адказу, ці гатовыя яны адсторываць беларусізацію хача б аднаго класу. Патрабаваны ды чыноўнікай усё ж удзельнікі сходу здолелі сфармуляваць. Пра іх кажа Аляксей Бацюкоў: "Неабходніцца сістэмнасці ў працы па адкрыцці гэтых класаў. Каб самі чыноўнікі ведалі, каб ведалі бацькі перспективы гэтага навучання. Якія гэта будуть класы, дзе яны будуть адкрывацца і ці будуть наогул".

У мінульм навучальным годзе на Магілёўшчыне было 455 школаў. З іх, паводле управы адзяленія, аблівіація перспектывы адкрыцця беларускамоўнага школы – на вёсцы. Штогод іх становіцца ўсё меней. Летась зачыніліся трынаццаць малакамплектных беларускамоўных школаў у чатырох раёнах вобласці. Адзін клас з беларускай мовай навучанья ёсьць у райцэнтры Горкі. У мясцовай чацвёртай школе ў шостым класе вучачца пяцёра школьнікаў.